

OPBOUW

weekblad tot opbouw van het gereformeerde leven

uitgave van de gereformeerde persvereniging „opbouw”

red. en sekr. riouwstr. 59, wormerveer

adm. kon. wilhelminalaan 38, leersum

J. C. SCHAEFFER — EMMELOORD

De doop met de Geest

*„Want door één Geest zijn wij allen tot
één lichaam gedoopt, hetzij Joden,
hetzij Grieken, hetzij slaven, hetzij vrijen,
en allen zijn wij met één Geest
gedrenkt.”*

1 Kor. 12, 13

Geschoold of ongeschoold?

Met broeders en zusters van de Pinksterbeweging verschillen we nogal ingrijpend m.b.t. de betekenis van de doop met de Geest. Zij maken duidelijk onderscheid tussen waterdoop en Geestesdoop. Als ik het goed begrepen heb houdt de waterdoop volgens hen in, dat de Geest gegeven wordt aan zondige mensen om hen door geloof en bekering te verbinden aan Christus en aan elkaar. Sommigen menen dat bij de waterdoop de belofte wordt gegeven dat God dit zal doen. De meeste anderen zien de waterdoop als een bevestiging van het feit dat God dit heeft gedaan. De waterdoop wijst zo heen naar of markeert de overgang van het oude leven naar het nieuwe leven met God. Maar zo begrijp ik de Pinksterbroeders verder, dit is nog niet voldoende. Hier moet je nu niet bij blijven staan. Je bent dan nog niet bekwaam om je taak en plicht als gelovige in deze wereld uit te voeren. Van die taak brengen we niets terecht, als we daar geen toerusting voor ontvangen. Daarvoor moeten we de benodigde apparatuur hebben en leren bedienen. En daarom hebben we naast de waterdoop ook de doop met de Geest nodig. Wie die tweede doop niet ontvangen heeft is wel een gelovige! Maar als gelovige staat hij a.h.w. met twee linkse handen in de wereld. Als een ongeschoolde werkkraft, ongeschikt voor het vele werk dat in het Koninkrijk van God is te doen. Daarom, wie niet louter potverteerder van Gods weldaden wil zijn, maar ook graag iets doet voor de kost, moet bidden om de Geest. Wie vurig en gelovig bidt zal de Geest ontvangen naar Luk. 11, 13. En dan pas kan Christus ons goed gebruiken in Zijn dienst. Maar de ellende in de hedendaagse kerken is, dat er veel te weinig gebeden en gesmeekt wordt om deze doop met de Geest. Ja, de mensen weten vaak niet eens dat dit gebed nodig is. Kijk, daar komt het nu van dat de kerk haar overtuigingskrachte verliest. Aldus nog steeds de Pinksterbroeders.

Uitzien of terugzien

Deze bezorgdheid over de geringe werfkracht van de kerk moeten we zeker delen. En dat dit samenhangt met een geringe aandacht in leer en leven voor de krachtige werking van de Geest is ook juist gezien. Bij ons werd en wordt vaak meer benadrukt dat we dood zijn in zonden en misdaden, onbekwaam tot enig goed en geneigd tot alle kwaad, dan dat we worden aangemoedigd om te leven uit de Geest van vernieuwing en bevrijding van de zondemacht. En juist die aanmoediging vinden we door heel het N.T. heen. Maar — en dat is het grote verschil — Paulus en de andere apostelen roepen ons niet op om uit te zien naar het ontvangen van de Geest. Ze sporen ons aan tot leven uit de Geest, die we al ontvangen hebben!

Daar waar geen gras wou groeien...

Want allen, die in het ene lichaam van Christus horen, zijn gedoopt en gedrenkt met de Geest. Paulus zegt dit met nadruk tot de Korintheërs, die geteisterd werden door een geest van verdeeldheid. De apostel noemt hen in het begin van zijn brief rijk in alle woord en alle kennis en zonder gebrek aan enige genadegaven (1, 6 v.). Maar uit hfdst. 12 blijkt wel dat de afzonderlijke gaven werden beschouwd als onderscheidingen, zodat de eenheid dreigde te worden opgebroken. Maar broeders toch, zegt Paulus dan, doe toch niet zo vervelend trots tegen elkaar. Laat je niet zo op je eigen speciale gave vóórstaan. Want in de eerste plaats heb je een gave nooit aan jezelf te danken. Maar ze komen van één en dezelfde Geest. Bovendien zijn ze niet bedoeld als een lintje voor bewezen diensten, maar als middel voor nog te bewijzen diensten aan de gemeente en in het Koninkrijk van God (12, 7.11). En in vs. 13 zegt Paulus eigenlijk: Val nu alsjeblieft niet terug in het oude leven, vóórdat jullie door de doop tot Christus kwamen. Want hoe was dat toen? Mensen, die nu in de gemeente van Christus samenleven, maakten toen deel uit van zeer verschillende groepen van mensen. Sommigen waren Joden, anderen Grieken. Dat was een verschil van dag en nacht. En zo leefden ook slaven en vrijen in volkomen verschillende werelden. Een vrijwel niet te overbruggen kloof scheidde hen van elkaar. Het leven was een dorre woestijn van steen en zand, van haat en nijd en afgunst of kille onverschilligheid tegenover elkaar.

Maar toen gebeurde het wonder, het onvoorstelbare: Christus werd gepredikt. Een Jood en Griek, slaaf en vrije werden uit hun apartheid uitgeleid. Ze werden samen opgenomen in een volslagen nieuwe eenheid. De één kreeg oog voor de ander: de vrije keek met nieuwe ogen naar zijn slaaf, de Jood ging aan tafel zitten bij de Griek. En ze braken samen het brood en dronken wijn op elkaars gezondheid in het nieuwe Rijk van God. Daar waar geen gras wou groeien in 't hart van steen en zand, deed God fontein sproeien, glimlachend ligt het land. Water goot

God uit op het dorstige en beken op het droge. En toen voltrok zich het wonder dat het oude, dorre, doodse leven werd herboren tot nieuw, fris en tintelend leven? De doop met de Geest!

De Geest, die als water werd uitgegoten op het droge. *Waterdoop is dan ook teken van de doop met de Geest.* Allen, die tot het ene lichaam van Christus behoren, zijn daartoe in de éne Geest gedoopt. Het is één Geest, één leven dat het ene lichaam van de nieuwe mensheid vervult. Paulus spreekt hier nadrukkelijk tot twee keer toe over de ene Geest, die állen hebben ontvangen. De doop met de Geest is dus niet iets, wat sommige gelovigen wel en anderen niet hebben.

Geestelijk en vleselijk

Zeker, ook Paulus maakt binnen de gemeente onderscheid. In hfdst. 3 spreekt hij over geestelijke en vleselijke mensen en over mondigen en onmondigen. De Korinthiërs waren stil blijven staan in hun geestelijke groei. Maar komt dat omdat ze nog niet met de Geest zijn gedoopt? En wekt de apostel hen op nu hierom te bidden? En waar komen dan al die genadegaven vandaan, die er in de Korintische gemeente zo overvloedig zijn? Toch alleen van de Geest? Zo blijkt het dus mogelijk Geestesgeven te hebben en toch vleselijk te leven. Maar voor Paulus is de enige remedie een herinnering aan het begin van hun leven als één lichaam. Een herinnering dus aan de doop met de Geest, die in de waterdoop betekend en verzegeld is. We mogen vol vertrouwen van die doop uitgaan. We hoeven er niet onzeker naar uitzien.

H. DE JONG — AMSTERDAM

Nederlands Gereformeerd (3)

De Schrift rechter in alle geschillen?

Nederlands Gereformeerd — ik hoop dat dat gaat betekenen, niet „de waarheid” in dienst van „de kerk”, maar de kerk in dienst van de waarheid, ook als die waarheid wel eens lastig is. Het is uit propagandistisch oogpunt natuurlijk niet zo slim om zulke dingen als het Schriftgezag als vraagpunt op tafel te leggen en er is ook niet veel verbeelding voor nodig om van een bepaalde zijde het gevoel luid te horen opklinken: hebben wij het niet altijd al gezegd? Daar vliegen ze uit de bocht! Daar moeten we ons maar niets van aantrekken. Wij hebben voor eigen verantwoordelijkheid voor God.

Welnu, in deze eigen verantwoordelijkheid constateer ik, dat onder gereformeerden over geschilpunten te gespannen gediscussieerd wordt, alsof het altijd over de laatste ernst gaat. De Schrift is rechter in alle verschillen, zeggen we. Dit betekent dat er rondom een verschilpunt net zo lang gesproken moet worden totdat de ene partij in z'n schriftuurlijk gelijk gesteld en de andere met behulp van de Schrift veroordeeld wordt en dus weg moet. Dit levert kerkscheuringen op, naar aanleiding van kwesties die in toenemende mate futiel zijn. Wat zien we nu gebeuren in onze kerken? Dat de mensen panisch van angst worden wanneer iets ter discussie wordt gesteld. Het desbetreffende krante-artikel lezen ze met luid bonzend hart, de gemeente-vergadering die het op haar agenda heeft staan, mijden ze. In deze benauwde sfeer wil ik een raam openzetten. De Schrift rechter in alle geschillen, — is dat wel zo? Zijn er niet veel verschillen waar de Schrift, als rechter erbij gesleept, weinig interesse voor toont en waar zij, met Jezus, poppetjes bij tekent in het zand (zie Joh. 8 : 6), als ze worden voorgedragen? Zijn er niet andere verschillen, waarin de Schrift alleen maar de rol van scheidsrechter wil spelen om toe te zien dat degenen die er zich mee bezig houden de spelregels van de broederschap in acht nemen? En net als de scheidsrechter op het voetbalveld feliciteert zij de winnende partij, wie dat dan ook mag zijn?

Ik merk dat mijn toon nu wel erg luchtig wordt. Ik weet ook wel, dat 't in de praktijk moeilijker is dan ik nu voorstel. Vooral wanneer je verschilpunten konkreet gaat invullen. Iets moet je maar eens hoog

zitten! Ik weet er alles van. Toch, zitten we wel goed met een strak juridisch vastgestelde leer van de onfeilbaarheid der Heilige Schrift? Bereiken wij, in onze ijver voor het Woord des Heren, daar niet iets mee dat volstrekt niet Gods bedoeling is met zijn Woord? Zijn bedoeling met de Schrift is: door Hem gegeven leiding in het geloof (1 Tim. 1 : 4). Maar wij houden ons teveel op in het grensgebied van de Bijbel in plaats van in zijn centrum en denken dat dáár de beslissingen vallen voor ons geloof. En zij vallen daar niet. Maar Christus heeft toch gesproken over de tittel en de jota? Zeker. „Want voorwaar, Ik zeg u: Eer de hemel en de aarde vergaat, zal er niet één jota of één tittel vergaan van de wet, eer alles zal zijn geschied” (Matth. 5 : 18). Maar als je dan verder leest, dan blijkt dat Christus zich alles behalve aan de rand van de Schrift heeft opgehouden in zijn onderwijs. Hij gaat in de Bergrede recht naar het midden toe en spreekt zo over het dienen van God, dat wij beseffen: hier gaat het over het hart; het hart van de bijbel en het hart van ons zelf. Van dat hart wil Jezus niet het minste afdoen. Dat is de kennelijke bedoeling van zijn sterke uitspraak.

Oneigenlijk bijbelgebruik

Maar, hoe zal ik ondanks al mijn geschrijf ontkomen aan het verwijt dat ik nu toch een vrijzinnige ben? En met onze kerken een dito kant op wil? De tegenstelling ligt al klaar voordat je een mond open doet. Je bent of rechtzinnig of vrijzinnig en daartussen is niets. Ja maar ik ben toch rechtzinnig? Door Gods genade ben ik dat, ja: 'recht in de lofprijzing', (zoals het woord 'orthodox' kan vertaald worden), roemend in Gods onvanzelfsprekende genade! Week aan week belijd ik blij het christelijke Credo: Ik geloof in God de Vader... en ben bereid alles te weten wat deze belijdenis weersprekt. En toch heb ik iets tegen het orthodoxe, zoals ik dat in verschillende kerken van de rechter vleugel tegenkom. Nee, zoals ik het eigenlijk altijd tegen

kom. Men is mij veel te gemakkelijk in het veroordelen van anderen. Dat zit ons in het bloed, dat is onze tweede, om niet te zeggen: eerste, natuur geworden. Homofilie, abortus, euthanasie, crematie, feminisme, echtscheiding. En het ergste is dat al die veroordelingen ons zo weinig kosten. Wel menen wij de Schrift erbij op onze hand te hebben, vaak langs de weg van klakkeloze, onzorgvuldige uitleg. Wij hebben niet door dat wij door deze oordeelslust een hatelijke indruk maken op de buitenwereld. Wij zijn bij voorbaat ongeloofwaardig, ook als wij terecht zonde bestraffen en tegen het kwaad protesteren. Want niemand moet mijn hartekreet uitleggen als een slap pleidooi voor weke tolerantie. Als er staat (Joh. 16 : 8) dat de Heilige Geest de wereld zal overtuigen van zonde, van gerechtigheid en van oordeel, dan geloof ik dat de christelijke gemeente daarin een niet vrijblijvende rol is toebedeeld. De gemeente gebruikt in de wereld de sleutel van het Woord om te ontsluiten en om toe te sluiten. Maar als dit gebruik in misbruik ontaardt, dan is het onbruik niet ver. Via een te grote mond wordt de gemeente dan monddood in de wereld. Prof. Douma heeft zich de laatste tijd opgemaakt om de slechte image van zijn kerkmensen in de wereld te verbeteren. Ik hoop van harte dat hij daarin slaagt. Daar zouden ook onze mensen van profiteren, want de indruk die wij naar buiten maken, is niet beter. Maar ik vrees dat hij dweilt met de kraan open. En die openstaande kraan is *het oneigenlijke gebruik van de Heilige Schrift*. Zij is ons niet gegeven om allerlei moeilijke problemen gemakzuchtig veroordelend van ons af te duwen. Maar zij zal zo wel blijven funktionieren, zolang we haar beschouwen als een alles perfect regelend wetboek en als rechter in alle geschillen.

Als kerk

De dingen die ik nu schrijf, zijn natuurlijk volstrekt niet nieuw. Ze zijn in de geschiedenis vele malen eerder en vele malen beter ter sprake gebracht. Maar het zou wel iets nieuws zijn als nu eens een kerk in ons land deze dingen hardop begon te zeggen. Een kerk, die enerzijds uit grote liefde en hartstocht voor de waarheid afwijst al wat en al wie haar geloof weersprekt, zo dat ieder eerlijk mens moet toegeven: dat moet die kerk doen wil ze kerk blijven. En die anderzijds openlijk durft zeggen dat er veel is in de Schrift dat bij eerste, oppervlakkige lezing wel een uitmaaktaak lijkt, maar vanwege het historische karakter van de Heilige Schrift toch veel moeilijker ligt dan wij in onze gemakzucht denken. En dat daarom de Schrift een rand heeft van onzekerheid. Is er zo'n kerk? Het zou interessant zijn om, als die er is, er bij te behoren

en er in te werken. Om zo ook ten behoeve van de gehele orthodoxie iets te betekenen. Maar als we hiervoor terugschrikken, lijkt het mij beter dat we over de verschillen met de binnenverbandse kerken of de christelijke gereformeerde kerken of de gereformeerde bond of de synodale noodgemeenten heenstappen en ons bij hen melden. Want wij moeten de kerkelijke verwarring niet onnodig groter maken met een kerkelijk bestaan dat geestelijk al in een veelvoud voorhanden is. Tot nu toe konden we nog ter verklaring van ons ontstaan met een gebaar van excuus terugwijzen naar onze buitenverbandstelling: we kunnen het ook niet helpen dat we er zijn (nou ja...). Maar nu, met onze nieuwe naam, hebben wij de verantwoordelijkheid voor onze kerkelijke existentie zelf op de schouders genomen.

Biddende kerk

Maar alles wat gezegd is kan af-

schuwelijk misbruikt worden. „Geweldenaars grijpen ernaar”, zei Jezus spijtig van zijn koninkrijkspredding (Matth. 11:12) en dat kan nu nog gebeuren. Er zijn altijd mensen die als je ze de vinger geeft de hand en meer nemen; die, als je een opmerking maakt over het beperkte norm-karakter van de Heilige Schrift, direct maar alle geboden van God laten vallen; die, als je zegt dat God niet elke echtscheiding verbiedt („Ik haat de echtscheiding”, zegt de Here bij Maleachi 2:16, maar er staat letterlijk: „Ik haat het wegsturen of het afdanken (van vrouwen)” en dat is toch wat anders), meteen maar dit hele terrein vrij geven. Omdat dit zo is, daarom houden de meeste mensen maar hun mond, ook als ze iets zien van de dingen die ik noem. „Het kan niet lijden”. En daardoor ontstaat een sfeer van oneerlijkheid en angstvalligheid en van het opleggen van lasten die te zwaar zijn om te dragen.

Goed, ik bega nu de stomiteit van hardop denken in de kersverse Nederland Gereformeerde Ker-

ken. Wat geeft mij daartoe de moed? Wel, als ik het goed zie, zou het wel eens kenmerkend voor onze kerken kunnen worden dat er een rijker *gebedsleven* komt dan voorheen. Ik geef hier de eer aan m.n. l'Abri, die dit introduceert in onze gemeentes, vooral onder onze jongeren. Je ziet het hier en daar langzaam groeien dat bestaande bijbelkringen of werkgemeenschappen ook tegelijk gebedskringen worden. Een biddende kerk die in beweging blijft, de toekomst des Heren tegemoet, — zij zal de waarheid aankunnen dat de bijbel niet in hoofdzaken maar in sommige opzichten minder compleet, minder volmaakt, minder duidelijk is dan wij altijd dachten. Biddende kerken — laten wij dat vooral mogen worden. Dat zal de bescheidenheid en de voorzichtigheid in het lezen en toepassen van de Schrift ten goede komen. Want het gevaar dat de bijbel onze papieren paus wordt, is in de geschiedenis van het gereformeerde protestantisme toch niet zo denkbeeldig gebleken.

H. Langerak in de redactie

De heer H. Langerak uit Utrecht kennen wij in „Opbouw” reeds geruime tijd als schrijver over literaire onderwerpen.

Het is met genoegen dat wij kunnen mededelen dat de heer Langerak nu ook bereid is tot het redactieteam toe te treden.

Wij heten hem van harte welkom als redakteur.

Wij zijn blij dat hij nu op frekwente wijze zijn bijdragen in de kolommen van het blad gaat leveren en dat hij, tezamen met de andere redacteuren, zijn aandacht wil geven aan het redactionele werk van ons blad.

*J. G. van Oord,
voorzitter van het bestuur*

H. LANGERAK — UTRECHT

Pseudoniemen: Voer voor nieuwsgierigen (2)

De vorige week hebben we de vraag naar het „waarom” van de schuilnamen aangesneden. Nu, daar was wel, globaal, een antwoord op te geven.

De vraag naar de *betekenis* van pseudoniemen is veel moeilijker te beantwoorden.

Gelukkig niet van alle, want er zijn schuilnamen die zonder meer duidelijk zijn. Als Henriëtte Roland Holst schrijft onder de naam „In liefde bloeiende” behoeft je naar de betekenis niet te raden.

Dat geldt ook voor pseudoniemen als Trijntje Fop, Kris Kras, Ton van Tast, G. Schrijver, P. S. E. Udo, drs. Nadorst, Pen de Laar, Patriot, en, om met deze categorie te stoppen, Frits de Zwerver. Alhoewel, als je van de laatste weet dat het ds Frits Slomp was, de verzetsstrijder, die tijdens de bezetting deze naam gebruikte, zegt het je toch meer.

Ook het pseudoniem van Willem Eduard Keuning, „Willem de Merode”, is niet zo moeilijk. Het zegt iets over de moeite, de zorg en de nood van de schrijver. Maar ook hier geldt: Als je de schrijver kent zegt het pseudoniem veel en veel meer.

Moeilijker wordt het als de schuilnaam op de één of andere wijze iets met de eigenaam van de auteur te maken heeft.

Wanneer je iets leest van een zekere E. Kok, zegt je die naam alleen maar wat als het over culinaire zaken gaat. Maar als je weet dat Okke Jager er zich achter verschuilt, behoeft je maar iets van letterkeer te weten en je snapt het.

Dat geldt ook voor de schuilnaam die Roel Houwink eens gebruikte, te weten, H. van Elro.

Om op dit stramien nog even door te borduren, de bekende schrijver van detectiveromans, Ivans, heette J. van Schevichaven. Nu, Jvans klinkt niet, maar Ivans wel.

Ook de niet minder bekende schrijver van speurdersromans, Havank, leidde zijn schuilnaam af van zijn eigenaam, die H. van de Kallen luidt. En, niet te vergeten, Jan de Hartog die in één klap beroemd werd met zijn roman „Hollands Glorie”, schreef daarvoor detectiveromans onder de naam F. R. Eckmaar, die een toespelings moet zijn op „verrek maar”.

Dat de naam Guillaume van der Graft heeft te maken met de naam Willem Barnard is voor hen die iets van de franse taal weten, althans wat de voornaam betreft, wel duidelijk. Maar de achternaam is wat raadsel-

achtig. Gelukkig dat G. Puchinger in het de vorige week genoemde interview, hem ernaar heeft gevraagd. „Hoe kwam je juist aan die naam?” vroeg hij hem. Het antwoord luidde: „Omdat ik indertijd nog dacht dat Barnard een hugenoten-naam was heb ik mijn voornaam verfranst. Wilhelmus werd Guillaume, en ik verzon er een oer-hollandse achternaam bij. Wat is hollander dan een gracht? Met de verschuiving van de ch-klank naar de f, heb je de naam Graft.”

U ziet het, je moet er maar opkomen. Als hij het zelf niet had verteld was ik er nooit achter gekomen.

De dichter J. C. Bloem heeft zijn naam eens verlatiniseerd. Als pseudoniem gebruikte hij de titel van een gedicht van Guido Gezelle, dat begint met de regel: „Ik ben een blomme en bloeide vóór uwe ogen”, en dat als opschrift heeft „Ego Flos”, dat letterlijk betekent: „Ik bloem”. Prachtig gevonden.

Ook Alexander Pola is een pseudoniem dat te maken heeft met de eigenaam, want die luidt: Abraham Polak.

Overigens, een schuilnaam kan zo bekend zijn, dat bijna iedereen denkt dat het de eigenaam is.

Dat geldt ook voor Michel van der Plas, die we de vorige week noemden. Kende U de naam Bernardus Gerhardus Franciscus Brinkel? Zo niet, dan behoeft U zich echt niet te generen.

Ten besluite: Er is een boek dat als titel heeft „Pseudoniemen”, uitgegeven door De Harmonie, Singel 390, Amsterdam.

Het is biezonder leuk in elkaar gezet, namelijk zo dat je er van twee kanten in terecht kunt. Het heeft zagezegt twee voorkanten.

De ene heet „Pseudoniemen” de andere „Auteursnamen”. Je moet dus steeds even opletten welke kant voorligt, maar boeiend is het altijd.

Je kijkt bijvoorbeeld bij de Auteursnamen en ziet staan: K. Schilder. Hé, heeft die ook al een pseudoniem gebruikt? Ja, hoor. Het luidde: Adolf Venator.

Ik weet dat Adolf de voornaam was van een bekende dictator, en dat Venator, jager betekent. 't Zal, zo denk ik, dus wel iets met de bezettingstijd te maken hebben. Maar 't blijft een gok.

Dat P. Jongeling de naam Piet Prins gebruikte, weten we allemaal wel, maar dat hij zich ook wel verscholen heeft achter de naam A. Mos, is, dacht ik, minder bekend.

K. G. van Spronsen kent iedereen in onze kring onder de naam Rudolf van Reest. Hij heeft, althans volgens genoemde bron, maar één pseudoniem.

Dat is ook het geval met Joop den Uyl, de oud-premier. Die schreef indertijd onder de schuilnaam Ernest Noack. Hij deed dat, als ik het goed heb, in Vrij Nederland.

Ook maar één pseudoniem, zo schreef ik. Nu, er zijn schrijvers die er heel wat meer op hun geweten hebben.

Bij Herman Heyermans telde ik er acht en twintig, waaronder de bekende Polletje Piekhaar. Bij Hugo Verriest, de vlaamse priester en schrijver, vriend en bewonderaar van Guido Gezelle, telde ik er vijftien.

Zo ziet U. Niets te veel gezegd in de titel van dit en het vorige artikel, want pseudoniemen zijn voor een nieuwsgierig mens biezonder interessant.

D. W. L. MILO — DALMALLY

OASE

Aan de Westkust van de Dode Zee ligt het plaatsje Engédi. Het is van oude tijden af een oase: een lieflijke, vruchtbare plaats in een grote en zeer ¹⁾ vreselijke woestijn. Ja, die laatste term is van Mozes en volkomen op zijn plaats. De Dode Zee is een deel van een vreselijke aardkloof, die in Libanon begint, via Jordaandal en Dode Zee naar het Zuiden trekt, door de Golf van Eilat, door het Afrikaanse Victoriameer, tot aan Tanzania. De Dode Zee ligt al 400 meter onder het niveau van de wereldzeeën en gaat nog eens 400 meter diep: allerlei zouten uit het diepst van 's aardrijks ingewand komen er in voor. Vandaag bestaat het water van dit binnenmeer al voor 27 procent uit diverse zouten; zwemmen is er moeilijk, verdrinken onmogelijk. En zorg dat u het water niet in ogen of neus krijgt!

Geen wonder dat in de Dode Zee geen leven mogelijk is. Ook de omgeving is door een geelbruine dood gestempeld. De steile rotsen, inleiding tot het gebergte van Judea, hebben horizontale strepen: vroeger vormden ze de wanden van een binnenmeer, waarvan de waterspiegel in de loop van duizenden jaren daalde. Die waterspiegel is op vele plaatsen nog zichtbaar en het water heeft, door het wegschuren van zachte grondlagen, talloze grotten veroorzaakt. Het meer zelf, thans de Dode Zee, is honderden meters gedaald en nog steeds daalt de waterspiegel. In deze woestijn heeft David eens gezongen: „o God, mijn ziel en lichaam hijgen en dorsten naar U in een land, dat dor en mat van droogte brandt, daar niemand lavenis kan krijgen” ²⁾. Die psalm dichtte hij, toen hij op de vlucht was voor Saul en zich ophield „in de woestijn van Juda”.

En dan ligt daar het lieflijke plaatsje Engédi: een oase! Groen en bloemrijk in blijde tegenstelling tot de bruingle dood van de omgeving. Die vruchtbaarheid dankt Engédi aan een riviertje, dat van het Judese bergland omlaag stroomt en in de Dode Zee uitmondt. De dichter van het Hooglied noemde zijn beminde „een tros hennabloemen in Engédi's oase” ³⁾ en in de Spreuken van Jezus Sirach staat: „ik groeide op als een palmboom in Engédi” ⁴⁾. Wie vandaag langs de Dode Zee gaat wordt verast door deze oase, waarvan het rivierwater tot zwemmen uitnodigt. Ook vandaag zijn er schone cultures van bloemen, acacia's en dadelpalmen. U vergeet even de bruingle dood en ziet weer groen, hoopvol leven.

De naam Engédi betekent iets als „bron van het steenbokje” en inderdaad leven hier steenbokken, gazellen en klipdassen. Er is een biologisch observatorium gebouwd, dat het leven in deze doodse omgeving bestudeert. In de bijbelse aardrijkskunde komt u Engédi al tegen: waar dit stadje een van zes steden „in de woestijn” uitmaakte, die samen met „de zoutstad” aan Juda werden toebedeeld ⁵⁾. Vandaag heet het riviertje „Davidsbron”, om de herinnering aan David vast te houden, die hier vertoefde op zijn vlucht. Jazeker, want David maakte gebruik van de natuurlijke „vestingen in de woestijn”, waarvan de Bijbel spreekt: de ongenaakbare grotten in de hooggelegen bergwanden, die een groot uitzicht gaven en een ongezogene vlucht waarborgden.

Hier in Engédi had de ontmoeting plaats tussen David en Saul. Koning Saul wenste enige afzondering, waarheen zelfs een koning te voet pleegt te gaan. Hij stapte een donkere grot binnen en maakte het zich gemakkelijk. Vanuit het felle daglicht kon hij geen hand voor ogen zien. Zo wist hij niet dat hij volstrekt niet alleen was. Want David en zijn mannen hadden zich in juist dezelfde grot verborgen, toen de koninklijke macht naderde. Zij konden vanuit het duister de handelingen van Saul perfect volgen, als een groots silhouet tegen het zonlicht. Wat een wonder dat Davids mannen fluisterden: „dit is de dag, die God ons schenkt!” Maar David spaarde Sauls leven en sneed slechts een stuk van de weggelegde koningsmantel af: bewijsstuk voor later. ⁶⁾

—o—

En over deze oase schreef de profeet Ezechiël ⁷⁾ een hoofdstuk vol onwaarschijnlijk klinkende profetie. Zelf was hij lichamelijk nooit in het heilige land geweest — slechts visionair bezocht hij het, geleid door Gods goede Geest. En midden in zijn troostrijke profetieën, daar in Babel, sprekende over een herwonnen land, een herbouwde stad, een gerestaurerde tempel en een herstelde erediens, zei Ezechiël iets wonderlijks.

Hij sprak van een waterstroom, die in de tempel ontsprong, naar het Oosten vloeide, breder en steeds dieper werd en... bij Engédi in de Dode Zee terecht kwam. Ezechiël zag dat aan weerskanten van deze stroom veel bomen stonden — zoals overal ter wereld in bergland een rivier gemarkeerd wordt door geboomte: geplant door vogels. En deze tempelrivier deed meer dan water van hoger naar lager brengen. Deze tempelrivier had een ongedachte uitwerking op de Dode Zee: ze maakte het onbruikbare water „gezond”, net als de profeet Elisa het gevaarlijke water van Jericho „gezond” maakte. In het rijk van de bruingle dood, zei Ezechiël, zouden eens alle soorten leven bestaan: bijzonder veel vis zou in de Davidsbron en in de Dode Zee voorkomen. Zo veel vis, dat Engédi een gilde van vissers zou hebben, geen eenzame hengelaars maar nettenvissers van formaat. De minerale zouten zouden in speciale vijvers geconcentreerd worden — de zee zou weer zoet water bevatten.

Dat beeld van een tempelbeek was niet geheel vreemd. Vroeger, voor Ezechiël's tijd, werd het tempelwater, vermengd met bloed van offerdieren, naar het Zuiden afgevoerd, waar het 't badwater Siloam vulde. De geneeskraft van dit bad werd aan het heilige tempelbloed toegeschreven. Ezechiël gebruikte dus een beeld, dat wel aansloeg. Alleen: de geneeskraft van de door hem geschouwde tempelrivier was oneindig groter dan het badwater van Siloam. En ging oneindig verder. En maakte dood tot leven, leegheid tot volheid. De profetische tempelrivier maakte de oase overbodig: maakte heel de bruingle omgeving van Engédi tot bloeiend leven. Twaalf keer per jaar zouden de bomen vrucht geven — ongehooft! Hun bladeren zelfs zouden geneeskraftig zijn.

M. R. VAN DEN BERG — LEIDEN

JEREMIA

Onwil om te luisteren

Terwijl Jeremia dit woord doorgeeft en de kring rondkijkt, merkt hij wel, dat het beslist niet in goede aarde valt en dat men er afwijzend tegenover staat. Daarom voegt hij er nog een ernstige waarschuwing aan toe. Jullie hebben wel beweerd, zegt hij, dat jullie naar Jahweh zouden luisteren. Maar dat hadden jullie jezelf alleen maar aangepreft. In werkelijkheid zijn jullie geen moment van plan geweest naar dit woord te luisteren. Jullie wilden alleen maar een woord dat in jullie kraam te pas kwam.

Dat komt vaker voor. Mensen zeggen soms dat ze naar Gods Woord willen luisteren. Maar als het naar hen toekomt en tegen hun diepste verlangens ingaat, zetten ze zich schrap. Dan zoeken ze tegenargumenten en kronkelen ze zich in allerlei bochten om er onderuit te komen. Dan zegt men: het is veel te rigoreus of te riskant. Dat kàn Gods Woord niet zijn. Ik kan niet geloven, dat God zo iets onmogelijks van me vraagt.

Vaak weet men dat nog erg overtuigend te spelen ook. Want Gods Woord komt tot ons via mensen. En mensen kunnen zich vergissen. Ze kunnen het bij het verkeerde eind hebben. Ze kunnen hun eigen ideeën voor Gods Woord uitgeven. Soms doen ze dat zelfs opzettelijk. Je kunt niet zomaar alles wat door mensen als Gods Woord wordt aangediend, als zodanig aanvaarden.

Zo is het, nietwaar? En daar speelt men dan handig op in. Zie je, zegt men, als we ervan overtuigd waren dat het werkelijk Gods Woord was, zouden we het natuurlijk direct doen

en gehoorzamen. Maar dat is nu juist het punt. We zijn daar niet van overtuigd. Voor ons besef is het een menselijke, verkeerde interpretatie van Gods Woord. Daarom blijven we onze eigen gang gaan. En zo camoufleert men dan zijn feitelijke onwil om naar Gods Woord te luisteren of het zelfs maar te overwegen.

De Judeese officieren reageren ook zo. Drieste mannen worden ze genoemd. Ze springen er onmiddellijk bovenop en ze zijn zeer emotioneel. Het is een leugen, schreeuwen ze. Dat kàn Gods Woord niet zijn. Zo is God niet, dat Hij ons midden in de ellende wil dompelen. Het past niet bij God dat Hij ons zou willen verplichten hier te blijven in permanente angst voor de Babyloniërs. Het is onmogelijk, dat dit Gods wil is. Ziet u, hoe slecht ze naar Jeremia geluisterd hebben?

Wantrouwen

Maar we begrijpen wel, hoe de vork in de steel zit, gaan ze verder. Baruch zit erachter. We laten ons niet zo gemakkelijk in de luren leggen. We hebben dit keer niet te maken met een woord van Jahweh, gesproken door Jeremia, maar met het woord van Baruch, gesproken door Jeremia.

U herinnert u nog wel, dat Baruch, Jeremia's secretaris, eens politieke ambities had gehad. Hij kwam uit de kringen van de hofadel. Zijn broer was hofmaarschalk van Zedekia geweest. Ook Baruch zelf had ambities gehad in die richting. Maar door zijn samenwerking met Jeremia was daar niets van terecht gekomen. En Jahweh had tot hem gezegd: zet dat nu maar uit je hoofd. Wees maar blij dat je het er levend afbrengt. Daar zal Ik voor zorgen (Jer. 45).

De Judeese officieren denken nu, dat Baruch nog steeds die ambities heeft. Ze hadden hem altijd met een scheef oog aangekeken en hem gewan-

U komt dit wonder-schone beeld nog eenmaal in de Bijbel tegen⁸⁾. Johannes, in ballingschap op Patmos, heeft hetzelfde als Ezechiël geprofeetend en in de mond van twee profeten ligt de waarheid onomstotelijk vast. Hij zag een rivier met „water des levens”, die ontsprong uit de troon van God en van het Lam. Aan weerszijden stond geboomte des levens, dat twaalf keer per jaar vruchten geeft, en waarvan de bladeren dienen tot genezing van de volkeren. Niets dat vervloekt is zal overblijven. Wonderlijke zaken, alleen door Bijbellezers enigszins te doorzien. Want hij die zijn vreugde aan Gods Woord beleeft, en dat overdenkt bij dag en nacht, is zelf zo'n boom, aan een rivier geplant, die „op tijd” zijn vruchten geeft en wiens loof niet verwelkt, maar leven bergt⁹⁾.

Nog even terug naar Engédi — en beide benen op de grond. Want u moogt de profetieën geestelijk verstaan als u wilt, en er de zinnebeelden uit puren als u kunt — maar waarom Gods Woord niet ook letterlijk genomen?

Vandaag is de staat Israël bezig een groots irrigatieplan voor te bereiden, teneinde het water van de Dode Zee zoet te maken. Het zout moet geconcentreerd worden in speciale vijvers en dient tot het maken van industriële kunstmest (genoeg voor de Derde Wereld). Het water moet zoet worden door aangebracht water uit het Westen. Reeds worden er experimenten uitgevoerd op de warme grond rondom Engédi: proeven met kostbaar leidingwater. Rijke cultures, die u hier en daar aan de Dode Zee tegenkomt, bevestigen dat de grond en het klimaat vragen om te worden benut. Het biologisch observatorium staat daar niet voor niets.

trouwd. Ze vonden hem een onbetrouwbare figuur, een sympathisant van de Babyloniërs. Dat wantrouwen werd nog gevoed door het feit dat hij niet was meegevoerd naar Babel. Dat sprak volgens hen boekdelen. En nu denken ze dat Baruch wil proberen stadhouder te worden of althans dat hij een wit voetje bij Nebukadnezar wil halen door hen als makke schapen aan hem over te leveren en dat hij in ruil daarvoor een of andere positie wil bemachtigen. Trouwens, ook het feit dat het tien dagen duurde voordat Jeremia met zijn antwoord kwam, paste helemaal in dat raam. Je bent profet of je bent het niet. Om Gods Woord door te geven heb je niet zoveel bedenktijd nodig. Die lange bedenktijd wijst op deliberaties. Jeremia heeft natuurlijk uitvoerig zitten overleggen met Baruch en alles met hem doorgepraat. En uiteindelijk heeft Baruch de doorslag gegeven. Zo zit het in elkaar, zeggen ze. Je speldt ons onder invloed van Baruch maar wat op de mouw. Wat jij ons doorgeeft als Gods Woord, is alleen maar leugen.

Vlucht naar Egypte

Zo hebben de Judeeërs zich van Gods Woord ontdaan en het gedegradeerd tot een mensenwoord. Ze hadden zich vastgebeten in de gedachte dat er voor hen niets anders opzat dan de vlucht naar Egypte. Dat zagen ze als de enige ontsnappingsmogelijkheid en uitweg. Ze hadden zich daar zo aan vastgeklampt, dat God volgens hen ook geen andere mogelijkheid meer had. Dat God hen ook zou kunnen beschermen tegen de Babyloniërs, was voor hun besef een fantasie die

nergens op steunde. Nebukadnezar beheerste hun denken. De angst voor hem liet geen plaats voor vertrouwen op Jahweh.

Wat was het hart van de zaak. Waar geen vertrouwen op Jahweh is en waar Hij geen beheersende plaats heeft, vindt zijn Woord geen gehoor. Want luisteren naar de stem van Jahweh is in de allereerste plaats een zaak van vertrouwen hebben in Hem. Dat vertrouwen ontbrak. Daarom schuiven ze Gods Woord opzij en laten ze zich leiden door hun angst voor de Babyloniërs. Ze pakken hun boeltje bij elkaar. Ook Jeremia en Baruch slepen ze mee. En ze vluchten naar Egypte, de enige plaats waar ze naar hun besef veilig zijn. Maar dat was een vergissing. Want juist daar zou het babylonische leger onder hen huishouden. God wilde het nieuwe begin voortzetten, ook na de dood van Gedalja. Aan Hem lag het niet. Maar men wilde niet, omdat men Hem niet vertrouwde.

Zo ligt het ook vandaag. Wanneer we vertrouwen op Christus en het met Hem en zijn Woord durven wagen, is Hij onze Bevrijder. Dan zijn we in zijn hoede veilig en op de goede weg. Maar als dat vertrouwen ontbreekt, als we meer vertrouwen hebben in ons eigen inzicht en in onze eigen veiligheidsmaatregelen dan in Hem, kunnen we wel denken dat we onszelf veilig gesteld hebben, maar dat is dan wel een vergissing. Want alleen Gods weg kan tot het doel geleiden. Onze eigen wegen lopen altijd dood.

JEREMIA 44 : 1-19

De les der geschiedenis

Toen de Judeeërs in Egypte waren aangekomen, kondigde Jeremia aan, dat Nebukadnezar, voor wie ze in paniek waren weggevlucht, hen daar

Slechts het water, dat kostbare water-des-levens, vormt nog het hoofdprobleem. Men weet iets van waterleidingen af: de irrigatiewerken in de omgeving van Berseba, afkomstig van het 240 kilometer afgelegen Meer van Galilea, bewijzen het. Maar voor dit machtige plan is het vorige kinderwerk. De kosten van dit project worden geraamd op een miljoen gulden, dat is een miljoen maal f 1 miljoen gulden. En de Jordaniërs, levend aan de Oostoever van de Dode Zee, die van een zoetwatermeer voor de helft zouden profiteren, wensen er geen cent in te steken. Het-geen nog geen definitieve belemmering behoeft te zijn natuurlijk.

Stel het u even voor: dat Israël zulk een wereldgroots werk gedaan krijgt. Dat de Dode Zee, symbool voor ons leven dat buiten Jezus Christus een grote en zeer vreselijke woestijn is, zelfs een oase zou worden; dat dit binnenmeer leven, veel leven, zou gaan herbergen; dat de omgeving vruchten, veel vruchten, zou gaan opbrengen; dat het zien van alle groen elke afgematte ziel zou doen herleven. En dat Israël zelfs zijn tegenoverwonende vijanden zegen, genezing zou brengen.

Maar als u het zich niet kunt voorstellen (of wanneer Israël dit grootse werk niet kan klaarmaken) dan blijven Gods beloften, door Ezechiël en Johannes gegeven. Woestijnreizigers weten, dat ze naar een oase reizen. In het geloof zien ze geen hallucinatie, geen fata morgana, maar palmbomen en fontein. Van oase tot oase, van kracht tot kracht, verschijnt ieder van hen voor God in Sion.¹⁰⁾

1) Deut. 1:19 en 8:15 — 2) Ps. 63:1 — 3) Hgl. 1:14 — 4) 24:14 — 5) Joz. 15:62 — 6) 1 Sam. 24:1-5 — 7) Ez. 47 — 8) Op. 22:1, 2 — 9) Ps. 1:2, 3 — 10) Ps. 84:8.

in Egypte zou achterhalen en dat hij het land zou verwoesten (43:8-13). Maar ook die waarschuwing hielp niets. Men vestigde zich in Egypte. Sommigen in Migdol en Tachpanhes, d.w.z. bij de grens van het Sinaï-schiereiland in de Nijldelta. Anderen in Nof, ten Zuiden van de Nijldelta, of in het land Patros, ver naar het Zuiden langs de Nijl bij Elefantine, waar ze zelfs nog een tempel voor Jahweh gebouwd hebben. Zo dacht men eindelijk vrij en veilig te zijn, buiten het bereik van de Babyloniërs. Onwillekeurig vraag je je af, hoe zo iets mogelijk is. Jarenlang hebben ze zich tegen Jeremia en zijn prediking verzet. Ze hebben nooit willen geloven, dat Gods oordeel over Juda en Jeruzalem zou komen. En ze klampten zich vast aan de valse profeten. Maar de gebeurtenissen hebben inmiddels ondubbelzinnig bewezen, dat Jeremia gelijk had, dat hij het Woord van God sprak en dat de andere profeten leugenprofeten waren. Hoe bestaat het, dat ze nu, terwijl de feiten zo'n duidelijke taal spreken, toch wéér geen geloof hechten aan Jeremia's woorden? Heef de geschiedenis hun dan niets geleerd? Neen, dat heeft de geschiedenis inderdaad niet. En waarom niet? Omdat men weigerde zich open te stellen voor het Woord van God. Waar dat het geval is, leert men niets van de geschiedenis. Daar ziet men voorbij aan de les der geschiedenis. Waar men het Wóórd van God niet aanvaardt, blijft men ook blind voor zijn handelen.

Onwil

Omdat ze Israëlieten zijn, zeggen ze natuurlijk niet ronduit: het Woord van God kan ons gestolen worden; dat lappen we aan onze laars. Zo iets zei je als Israëliet niet. Maar ze ontkennen wel dat Jeremia's woord het Woord van Jahweh is.

Zo gebeurt dat tegenwoordig ook nog

in de kerk. Als men niet buigen wil voor het Woord van God, zegt men dat vaak niet ronduit, maar dan gaat men argumenteren — soms zeer overtuigend — om zich aan de klem ervan te onttrekken. Moet je wat daar staat niet anders lezen en interpreteren en toepassen? vraagt men. En op die manier wekt men dan de indruk dat men natuurlijk wel naar Gods Woord wil luisteren, maar dat men er alleen maar niet van overtuigd is, dat men met het Woord van Góð geconfronteerd wordt. Zo kan men dan zijn eigen weg blijven gaan. Een weg die heilloos is en naar de ondergang leidt, maar die tegelijkertijd ook duidelijk maakt wat er in werkelijkheid aan de hand is: onwil om voor Gods Woord te buigen. Zolang het nog bij argumenten blijft, lijkt alles nog wel prachtig. Maar zodra je kijkt naar wat ze doen, zie je de ware aap uit de mouw komen. Zo was het ook bij de Judeeërs in Egypte. Ze zeiden: we geloven niet dat wat Jeremia zegt, het Woord van God is. Als het dat wel was, zouden we er stellig naar luisteren. Want we willen Jahweh natuurlijk niet afwijzen.

Zolang je hen alleen nog maar zo hoorde praten, kon je nog aarzelen of ze onwillig waren naar Jahweh te luisteren. Maar toen ze eenmaal in Egypte waren, bleek uit hun levenspraktijk dat dat toch hun werkelijke drijfveer geweest was. Achter hun gang naar Egypte zat wel degelijk onwil om naar Jahweh te luisteren. Want wat gingen ze daar in Egypte doen? Ze begonnen weer met de verering van de koningin des hemels, een heidende vruchtbaarheidsgodin.

Dat hadden ze vroeger ook gedaan (7:16-20). Dat was in de tijd vóór de reformatie van Josia. Toen had men in Juda en Jeruzalem de koningin des hemels vereerd. Door het optreden van Josia was daar een eind aan gekomen. Maar nu, in Egypte, pakken ze die afgodendienst weer op. En weer moet Jeremia ertegen profeteren.

LITURGISCHE WERKGROEP EINDHOVEN

Het Liedboek

Lied 81 „In dit Lied wordt de zingende gelovige gesteld op de plaats en in de stemming van Maria, die Christus niet herkende, toen Hij na de Opstanding aan haar verscheen”, aldus de dichter (Comp. p. 279). We hebben tegen deze opvatting evenwel ernstig bezwaar, aangezien de eenmalige gebeurtenis van de ontmoeting van Maria met Jezus na de Opstanding daarmee symbolisch inhoud zou moeten geven aan het leven van de gelovige van nu. Indien in dit Lied echter het „ik” zou worden vervangen door „zij”, dan zou het aanvaardbaar zijn. Strofe 8 kan dan als afsluiting ongewijzigd blijven.
De melodie is goed.
Tekst: 1; melodie: 3.

Lied 82 „De zingende gemeente van nu beleeft samen met de leerlingen de verschijning van de Opgestane”, schrijft de dichter (Comp. p. 280). Daartegen gaat evenwel ons bezwaar, zoals dit reeds werd geformuleerd bij Lied 81. De zingende gemeente van nu en de leerlingen in de situatie van toen zijn niet op één lijn te stellen.
De melodie is niet bepaald sterk te noemen.
Tekst: 1; melodie: 2.

Lied 83 Dit Lied volgt de rehabilitatie van Petrus (Joh. 21 : 15-23) op een afstand en is dus geen „berijming” van de daar beschreven gebeurtenis. „Het is daarentegen een meditatie over het bijbelse gegeven”, zo merkt de dichter op. (Comp. p. 281). De strofen 1 en 2 achten we onaanvaardbaar. De uitspraak „Gij weet dat ik U haat” (en „dat ik U steeds verloochen”) is volgens de dichter de belijdenis der kerk nagesproken. Maar daarbij is dan wel uit het oog verloren dat dit „van nature” zo is. De gelovige, wedergeboren door Gods Geest, gaat evenwel zingen: „God heb ik lief” (Ps. 116) en „ik loof den Heer mijn leven lang” (Ps. 118) en „looft Hem door wie wij zijn herboren” (Ps. 66). Dat is de Schriftuurlijke taal der Psalmen.
De melodie is goed.
Tekst: 1; melodie: 3.

Lied 84 Dit Lied is wel een erg magere weergave van de aangegeven Schriftplaats (Hand. 2 : 1-13). We verschillen van mening met de schrijver in het Compendium (p. 282) nl. dat het hier zou gaan om „het eenvoudige gebed om de zegening van de eigen taal”. Diverse elementen uit het Pinkstergebeuren zijn dan ook onjuist toegepast, zoals b.v. in strofe 2: „het goede woord dat indaalt als een zoete wijn, waarvan wij dronken zijn” en in strofe 4 „de stormwind die ons huis vervult”, terwijl strofe 3 ook geen fraaie vertolking geeft van het „talenwonder”.
De melodie geeft geen aanleiding tot bijzondere opmerkingen.
Tekst: 1; melodie: 3.

Lied 85 Dit Lied vindt zijn aanvang in de geschiedenis van Stefanus: „De hemel is opengesprongen” (Hand. 7 : 55, 56) en bevat elementen van Kerstfeest (strofe 1) en Pasen (strofe 2). Het herhaalde gebruik van het woord „Naam” is deels onjuist, deels ongemotiveerd. Het motief wordt door de dichter als volgt omschreven: „de Naam is een Joodse zegswijze, waarmee de onuitsprekelijke Godsnaam wordt aangeduid”. Persoonlijk voelt hij niets voor de naam „Jahweh”. „Liever zou ik de Joodse gewoonte volgen om van de Naam te spreken. En dat heb ik dus hier gedaan.” Maar dan is het onjuist om in strofe 1 te zeggen: de Naam werd vlees en bloed”, terwijl voorts in strofe 5 wel wordt gesproken van „jaar des Heren” en van „de Koning”.
Wat de melodie betreft: de zo nu en dan optredende woordverdeling over

de diverse noten maakt het zingen bepaald niet gemakkelijk en we menen dat deze melodie daarom ongeschikt is voor de gemeentezang.

Tekst: 1; melodie: 1.

Lied 86 De taal van dit Lied is niet sterk en vertoont moeilijke constructies. Zo b.v. in strofe 1 de 2e regel: „die 't kennen gaat te boven”, waar bedoeld zal zijn: „die ons begrip te boven gaat”, en de 4e regel heeft de onbegrijpelijke zin: „in vonken licht verstoven”. Voorts heeft de slotregel de onaanvaardbare zegswijze: „in wien onwetend wij geloven”.
Tenslotte zij hier nog vermeld o.m. de in strofe 9 voorkomende zin: „Hij wil ook in ons zijn herboren” en de uitdrukking „Ongeëvenaarde” (strofe 2 en 8).
De melodie is prachtig.
Tekst: 1; melodie: 3.

Lied 87 In dit Lied wordt een berijming gegeven van Rom. 6 : 2-6. De hier beschreven elementen van het met Christus gestorven en opgewekt zijn komen goed tot hun recht.
De melodie is de „prachtige melodie van Psalm 5, die, althans in de meeste kerken, in het vergeetboek dreigde te raken”, aldus de dichter (Comp. p. 288).
Tekst: 3; melodie: 3.

Lied 88 In dit Lied wordt naar Rom. 7 de strijd getekend van de „oude” en de „nieuwe” mens met betrekking tot de Wet des levens en die der zonde. Jammer dat de teksten van strofe 1 en 2 zo zijn geformuleerd dat ze o.i. niet aanvaardbaar zijn. Bovendien heeft strofe 1 de merkwaardige zin: „voeren twee mannen in mij strijd”. Waarom niet liever hier gezegd: „twee mensen” of „twee machten”. Strofe 2 heeft de onduidelijke uitdrukking: „afgeant van 't kwade”.
De melodie is prachtig, hoewel niet eenvoudig.
Tekst: 1; melodie: 3.

Lied 89 In dit Lied is, overeenstemmend met Rom. 8 : 18-24a, de hoop van Gods volk met betrekking tot het zuchten van de Schepping naar de verlossing goed weergegeven. „Wie zijn ogen maar open heeft... zal zien hoezeer wij mensen ons als overheersers en onderdrukkers... gedragen — wij Adam, aan wie God Zijn Schepping heeft toevertrouwd.” (Comp. p. 291).
De melodie is mooi. Als teleenheid neme men liefst de kwartnoot en het tempo niet te hoog.
Tekst: 3; melodie: 3.

Lied 90 De tekst van dit Lied wordt gekenmerkt door verschillende onjuiste en onvolkomen elementen. Zo heeft o.m. strofe 1: „wat mij kwelt wordt klein”, waar de bedoeling zal zijn: „de last wordt licht”. In strofe 2 wordt gezegd: „dat Hij geen kwaad kan willen” en strofe 5 heeft: „Ja ik wil dapper wezen” en strofe 11: „ik lach en loop te zingen in louter zonneschijn”. Zo heeft elke strofe bij nader inzien wel iets onvolkomens, terwijl het geheel min of meer piëtistisch van inslag is.
De melodie is goed.
Tekst: 1; melodie: 3.

Een waarderingsoordeel is vastgelegd in een becijfering van 1 t/m 3. En wel als volgt:

A. t.a.v. de tekst der liederen:

- het cijfer 1 bij niet voluit Schriftuurlijke tekst, b.v. vanwege het humanistisch karakter of door een sterk piëtistische inslag;
- het cijfer 2 bij een weliswaar Schriftuurlijke, maar niet direct begrijpelijke, en aanspreekbare tekst;
- het cijfer 3 als de tekst volkomen Schriftuurlijk en zonder meer verstaanbaar is.

B. t.a.v. de melodie der liederen:

- het cijfer 1 voor een niet-aanvaardbare melodie;
- het cijfer 2 voor een onbekende melodie die na enige oefening, eventueel met behulp van een koor, door de gemeente wel te zingen is en voorts ook voor een melodie die niet bepaald tot „de beste” behoort;
- het cijfer 3 voor „een goede” melodie, geschikt voor de gemeentezang.

door P. C. van Wijk - Zaltbommel

Lankmoedigheid

In de bergrede wordt wel gesproken over zachtmoedigheid (Matth. 5 : 5), maar niet over lankmoedigheid. Daar hoeven we niets achter te zoeken. Jezus noemt in de bergrede niet álles.

Iemand is lankmoedig als hij veel kan verdragen voordat hij boos wordt, als hij geduldig is.

In de bijbel heeft dit woord dezelfde betekenis als het gaat over Góds lankmoedigheid. God kan wel boos worden over de zonden van zijn volk, over de ontrouw van de mensen, maar het duurt lang voordat die boosheid tot een uitbarsting komt. Micha vraagt dan ook terecht (2 : 7):

'Mag dat gezegd worden, huis Jakobs, is de HERE zo kort van geduld, is dit Zijn handelwijze?' God is inderdaad lankmoedig.

Lankmoedigheid heeft iets te maken met lang-van-gemoed-zijn. Hij is niet kort aangebonden, maar houdt het lang vol, Hij heeft een lange adem, Hij kan wel wat hebben en het duurt lang voordat Zijn boosheid wordt omgezet in daden. Dat komt omdat God anders is dan wij, omdat Hij Zijn volk echt liefheeft en de liefde is lankmoedig (1 Kor. 13 : 4).

Als de mens het verbond met God niet houdt is hij een slechte bondgenoot. Maar zelfs dan, als de mens het laat áfweten, blijft God Zijn verbond gedenken, blijft Hij Zich als bondgenoot opstellen. God mág toornen, Hij mág boos zijn, dat is Zijn recht.

Bij God is recht echter méér dan juridisch recht, bij Hem is recht meer dan „recht hebben dit of dat te doen”. Bij Hem is recht verbonden aan heil, aan genade, aan redding. Hij staat wel op Zijn recht maar dat is heel wat anders dan het op-ons-recht-staan van ons.

—o—

In Ezechiël 18 : 32 vinden we het antwoord op de vraag waarom God zó is, waarom Hij lankmoedig is, waarom Hij van uitstellen weet als het gaat om Zijn straffen. Er zijn ook wel andere plaatsen in de bijbel waarin dit naar voren komt, maar Ezechiël vat het kort en bondig zó samen:

„Want Ik heb geen welgevallen aan de dood, van wie sterven moet, luidt het woord van de Here HERE; daarom, bekeert u, opdat gij leeft.”

God heeft geen plezier in de dood van mensen die eigenlijk moeten sterven vanwege hun zonden. Daarom kon Hij Zich omkeren en

berouw hebben over wat Hij Zich voorgenomen had met Ninevé te doen (Jona 3 : 9 en 10). Onbegrijpelijk voor mensen, we zien het maar doorgronden het niet. Gods lankmoedigheid is een geheimenis, iets waar we niet achter kunnen kijken.

Hij is bereid om lang te wachten en Hij vergeeft graag hen die Hem iets schuldig zijn. En wie is Hem niets schuldig?

Paulus heeft er iets van begrepen als hij terugziet op zijn eigen leven. Hij schrijft aan Timotheüs: „Maar hiertoe is mij ontferming bewezen, dat Jezus Christus in de eerste plaats in mij Zijn ganse lankmoedigheid zou bewijzen...”

—o—

En nu?

„En vergeef ons onze schulden gelijk wij vergeven hen die ons iets schuldig zijn”.

Wij vergeven onze schuldenaren, wij tellen eens tot 10 voordat we er op in springen, wij hebben geduld met elkaar.

Dát is de toepassing.

God wil niet dat sommigen verloren gaan en daarom is Hij lankmoedig (2 Petr. 3 : 9). Een les voor ons want lankmoedigheid van God vraagt om lankmoedigheid van ons. Dat is wel duidelijk.

Die lankmoedigheid vraagt om zachtmoedigheid, we zullen vaak een eind met de ander méé moeten, misschien vaak pratend en misschien nog vaker zwijgend.

Psalm 85 spreekt ervan dat vrede en recht elkaar kussen, hand in hand gaan.

En als lankmoedigheid en zachtmoedigheid sámen gaan in het leven van Gods kinderen, wat zal dát dan tot zegen zijn.

De zachtmoedigen zullen de aarde beërven, zegt Jezus in de bergrede. Och, dat zal ook wel van de lankmoedigen gelden.

Mink van Rijdsdijk, Rimpels —

Trouw-kursiefjes. Deze verzameling van 45 — eerder in Trouw verschenen — kursiefjes omvat ruim 90 pag. Uitgever is Kok, Kampen; de prijs: f 11,90.

Dr G. L. Goedhart, Het groepsge-sprek besproken — Praktische hand-reiking voor leiders van groepshuis-bezoeken en gespreksgroepen. De schrijver zegt in de inleiding: „Dit werkje is gegroeid uit trainingen die ik gaf voor leiders van gespreks-groepen en groepshuisbezoeken. Zo ontdekte ik waar hun vragen liggen en leerde ik hoe ik hen behulpzaam kon zijn.”

Dit boekje telt 80 pagina's, is uitgegeven door Kok, Kampen in de serie

Gemeentetoerusting, en kost f 9,90.

Aad Kik, Zit God daar achter? — „In deze bundel probeert de auteur de 'alledaagse' betekenis van geloven, bidden en feestvieren weer naar voren te halen.”

Het boekje telt 70 pagina's, is uitgegeven door Kok, Kampen en kost f 9,75.

Bernard Smith, Vanuit een ander evangelie — De Politieke keuze van de Wereldraad van Kerken. In het voorwoord schrijft J. A. E. Vermaat: „Het boek van Bernard Smith komt niet met kreten, maar met documentatie, met feiten. Feiten die zich niet laten ontkennen.”

Dit boek werd ons toegezonden door de Zuid-Afrikaanse ambassade en werd uitgegeven door de stichting Moria, Amsterdam. Het telt ruim 160 bladzijden.

J. Kamphuis, Een kerk voor kinderen — 100 jaren Noorderkerk Spakenburg. Ruim 50 pagina's, uitgegeven door J. Boersma, Enschede voor de prijs van f 14,50.

Prof. dr A. Th. van Deursen, Het kopergeld van de Gouden Eeuw, deel 3: Volk en overheid. „Het kopergeld van de Gouden Eeuw is de titel van een vierdelige serie, die zich ten doel stelt te schetsen hoe gewone mensen in Holland hebben geleefd, gewerkt, gevoeld en gedacht.”

Van Gorcum en Comp., Assen gaf dit ongeveer 130 pagina's tellende boekje uit voor de prijs van f 17,50.

The church and its social calling. Een uitgave van de gereformeerde oekumenische synode, samengesteld door een studietoelichting waarin o.a. zaten: prof. dr K. Runia en prof. dr ir. E. Schuurman. Het rapport telt ruim 100 pagina's en de dollarprijs is \$ 2,50.

Dr B. J. van der Walt, Die denkkor van die reformasie — Met speciale verwysing na Calvijn. Een uitgave (50 bladzijden) van de Potshofstroomse Universiteit. Prijs: \$ 3,—.

De mogelijkheid bestaat dat op een of meerdere van genoemde boeken in een recensie teruggekomen wordt.

Groningen — Op zondag 9 sept. werd in de morgendienst ds M. R. van den Berg als predikant van Groningen bevestigd door zijn voorganger ds J. Kranenburg met een preek over Jesaja 6.

In de middagdienst deed ds Van den Berg intrede en preekte over Matth. 13 : 51, 52: „Hebt Gij dit alles verstaan?” Zij zeiden tot

Hem: „Ja”. Hij zeide tot hen: „Daarom is iedere schriftgeleerde, die een discipel geworden is van het Koninkrijk der hemelen, gelijk aan een heer des huizes, die uit zijn voorraad nieuwe en oude dingen te voorschijn brengt”.

Na de dienst, die door velen uit den lande, vooral uit Oegstgeest, werd bijgewoond, sprak namens kerkeraad en gemeente br. H. Bult-huis.

In een prettige, ongedwongen sfeer werd daarna met het gebruiken van een gezamenlijke maaltijd deze feestelijke dag besloten.

Langerak — Ds H. A. Strating, predikant van de Nederlands Gereformeerde Kerk te Langerak, heeft zich donderdagavond onttrokken. Vrijdag vond een bespreking plaats tussen ds Strating en een afvaardiging van de Gereformeerde Kerk (vrijg. binnen verband) ter plaatse, bij welke hij zich met zijn gezin inmiddels heeft gevoegd.

Afgelopen zondag is de gemeente van de uittreding in kennis gesteld. De beslissing van ds Strating is voorafgegaan aan een brede discussie tussen hem en zijn kerkeraad, die zich toespitste op de bezwaren van de predikant ten opzichte van het nieuwe Akkoord van kerkelijk samenleven. Ds Strating, die zelf afgevaardigde was op de laatstgehouden Landelijke Vergadering, zag in het nieuwe artikel 34 van dit Akkoord een groot gevaar omdat de kerken op die manier geen mogelijkheden behielden elkaar anders dan vrijblijvend aan te spreken.

Ds Strating heeft zowel op de Landelijke Vergadering als tegen zijn kerkeraad gezegd de ontwikkeling in deze richting onaanvaardbaar te achten. De Langerakse kerkeraad deelt zijn bezwaren niet en wil zich bij de besluiten rond artikel 34 neerleggen.

Bij de kennisgeving aan de gemeente afgelopen zondag is een verantwoording in het vooruitzicht gesteld van zowel de kerkeraad als van ds Strating.

Ds Strating deed op 1 januari '75 zijn intrede in Langerak en volgde daar ds H. Amelink op. Voorheen was hij docent. Zijn theologische studie volgde hij in Apeldoorn, terwijl hij parttime bleef werken. Op initiatief van ds Strating is het indertijd ook tot samensprekingen met de vrijgemaakte kerk in Langerak gekomen. Deze zijn enige tijd geleden weer afgebroken.

Verslag van de vrouwencontactdag 1979 — Uit het Kerkblad van Haren nemen we onderstaand verslag over.

Na opening, welkomstwoord en samen-zang (Ps. 121 en 124) werd het woord gegeven aan ds W. J. van der Linde te Heerenveen, die een toespraak hield over het onderwerp „De zin (?) van het lijden”. De korte inhoud was:

„In deze wereld komen geluk en

lijden naast elkaar voor. Wij kennen en zien veel verdriet, ook dicht bij huis. Eveneens is er grote nood in de wereld van vandaag. Denk alleen maar aan o.a. de bootvluchtelingen.

Vraag: Waar komt het lijden vandaan?

We kunnen niet alles onder één noemer brengen. Het lijden is complex. Het komt: a) van God; b) van de duivel; c) van de mens. ad a) van God. In het O.T. klaagt Jeremia bij de ondergang van Jeruzalem in Klaagl. 3 : 10 e.v. „Hij (God) is mij een loerende beer, een leeuw in verborgen schuilhoeken. Hij laat mij geen uitweg en verscheurt mij, Hij heeft mij geslagen met verbijstering.” Maar komt toch in vs. 24 tot de belijdenis: „Mijn deel is in de Here, daarom zal ik op Hem hopen”.

Dit zelfde zien wij ook in Ps. 42. Vs. 8: „Al uw baren en golven slaan over mij heen”. Maar in vs. 9: „Des daags zal de Here Zijn

goedertierenheid gebieden, en des nachts zal Zijn lied bij mij zijn”.

ad b) Heeft de duivel dan geen rol in het lijden? We zien in het boek Job dat de duivel voor 100% hierin een deel heeft. Maar God staat hem toe Job te slaan. In het N.T. lezen we hoe Christus bestrafte de koorts van de schoonmoeder van Petrus en de storm op zee en verbolgen werd bij Lazarus' graf.

ad c) Treft de mens dan geen schuld in het lijden? Zeker wel. De ene mens kan de andere veel leed berokkenen. Jozef werd door zijn broers naar Egypte verkocht. God heeft hem daar gebruikt om een groot volk van een hongersnood te redden. Toch zegt Jozef als hij zich aan zijn broers bekend maakt: „Ik ben Uw broer Jozef, die gij naar Egypte verkocht hebt”. (Gen. 45 : 4). Dit handelen van God is voor de mens verwarrend en moeilijk. Wij komen er niet uit. We kunnen Gods plan vergelijken met een borduurwerk, waarvan wij alleen de verkeerde kant zien. Maar God werkt aan de goede kant en maakt er iets moois van. Zelfs de duivel moet aan Gods borduurwerk meewerken. Door het verraad van Judas moest Jezus worden gekruisigd. Door dit sterven nam Hij de zonden van velen op Zich en ontsloot ook voor ons weer de weg tot Gods troon. Maar toch is Judas schuldig. „Wee de mens, die Mij verraadt!”

We zien zo twee draden door het lijden lopen: één naar de duivel en de mens; maar ook één naar God. Zo is de belijdenis aangaande Gods vaderhand in Zondag 10 van de H.C. niet verouderd. Dit tegen hendaagse opvattingen in, alsof God onmachtig is het lijden te keren of op te heffen en tegen ons, mensen, zegt: Dat is jullie verantwoordelijkheid. (H. Wiersinga). De Here lijdt onder het menselijk lijden. (Jes. 63 : 9 „In al hun benauwdheid was ook Hij benauwd”). Dat is Gods sym-pathie (= meelijden). En ook Jeremia zegt in het vervolg van het reeds eerder genoemde hfdst. 3 van Klaagl. vs. 33: „... niet van harte verdrukt en bedroeft Hij de mensenkinderen”. De dingen lopen de Here niet uit de hand. Hij schakelt ook het kwade in voor Zijn plan. Hij doet alle dingen meewerken ten goede voor hen, die God liefhebben (Rom. 8 : 28).

Sinds Golgotha kunnen wij God vertrouwen!”

In de middagvergadering ging ds v. d. Linde in op de schriftelijk aan hem gestelde vragen.

Rest nog te vermelden dat de bijeenkomst werd opgeluisterd met declamatie door mevrouw Gé Vos-Zomer, die op gevoelvolle wijze enige gedichten van o.a. Berendien Meijer-Schuilting en Joost van den Vondel (Ps. 84) voordroeg, welke zeer wel aansloten bij het onderwerp van deze dag. Verder werd nog medewerking verleend door een koperensemble en een deel van de Jeruzalem-cantorij.

Om 16.00 uur werd deze zeer leerzame bijeenkomst besloten met het zingen van Gezang 23 : 1, 2 en 6.

Rayonvergadering Nrd-Holland — Op zaterdag 22 september a.s. hopen de jeugdverenigingen van Nrd-Holland in Zaandam bijeen te komen. De plaats van de bijeenkomst is de Gereformeerde kerk aan de Botenmakersstraat 114.

Spreker die dag is ds L. W. G. Blokhuis uit Schiedam over het onderwerp „De halve waarheid” betreffende de voortschrijdende marxistische invloeden in onze Christelijke instellingen. Een en ander kan ook gelezen worden in de volgende boekjes: 'De uitdaging van het Neo-Marxisme' van ds M. P. van Dijk en 'De verleiding van de revolutie' van dr G. de Ru. In het middagdeel van de bijeenkomst zal de zangeres Ida Koelstra optreden.

ADRESSEN

Apeldoorn — Het adres van kand. W. Janse is Prins Mauritslaan 30, 7316 EN Apeldoorn, telef. 055-217263, giro 3042397.

Emmeloord — Scriba: G. Nentjes, Dinkelstraat 30, 8303 LM Emmeloord, tel. 05270-6272.

Oegstgeest — Scriba: Mr. J. Weseling, Boerhaavelaan 103, 2334 EG Leiden.

Almkerk-Werkendam — Scriba: D. J. Kleingeld, Pijlstaartpad 7, 4251 VM Werkendam.

Alphen aan den Rijn — Scriba: A. Hartkamp, Groenord 92, 2401 AG Alphen aan den Rijn, telef. 01720-45872. Diakonie: M. C. Woensdrecht, Stortemelk 18, 2401 BZ Alphen aan den Rijn, telef. 01720-44555.

(Ingezonden)

Kursussen Bijbels Hebreeuws — Binnenkort wordt een aanvang gemaakt met twee kursussen Bijbels

Hebreeuws voor beginners: in oktober in Lisse (MVO-school, Achterweg) en in januari in Amsterdam (Thomaskerk, Prinses Irenestraat). Beide kursussen omvatten dertig à vijfendertig woensdagavondlessen van twee uur, die gemiddeld eenmaal in de veertien dagen worden gegeven.

Ze zijn bestemd voor ieder die de taal wil leren waarin het overgrote deel van het 'Oude Testament' is geschreven, en waaruit het moderne Hebreeuws van de staat Israël is voortgekomen. Voor het volgen ervan is geen speciale vooropleiding vereist. Wel wordt kennis van de grondbeginselen van de Nederlandse grammatika en vertrouwdheid met Duits of Engels verondersteld.

Nadere inlichtingen kunnen worden ingewonnen bij het secretariaat van het Dagmaat-leerhuis, H. Heikens, Fazantstraat 46, 2162 GM Lisse (telefoon 02521-13321). Op dit adres kan men zich ook voor beide kursussen opgeven.

Het is ons een grote vreugd mede te kunnen delen, dat onze lieve ouders, schoon-, groot- en overgrootouders

KORSTIAAN NEDERVEEN

en

KLAZINA VAN BALLEGOOYEN

25 jaar in het huwelijk zijn verbonden.

Hun liefde voor elkaar, voor ons en vele anderen, is door de kinderen en kleinkinderen als een gave Gods ervaren.

Geve de Here hen samen nog een rijke levensavond.

Hun dankbare kinderen

Hardinxveld-Giessendam,
17 september 1979

Jonge man, 25 jaar,
wonende in het Oosten van
het land, tuinman,

**zoekt kennismaking
met eenvoudig meisje.**

Brieven onder no. 21-9 bureau van dit blad, Nooitgedacht 3, Zeist.

Verzamelaar vraagt
ANSICHTKAARTEN
tot f 1,— per stuk.
Ook ruilen.

Fam. D. v. Kammen, Stationsweg 239,
9201 GN Drachten. tel. 05120-19873

**PLAATS
UW FAMILIEBERICHTEN
IN DIT BLAD !**

Voor al uw
handels- en familiedrukwerk - boeken en folders
is uw adres

DRUKKERIJ „STEENBERGEN”

Nooitgedacht 3 · Zeist

Redactieleden:

Ir. A. W. Biersteker;
Drs H. de Jong;
H. Langerak;
Mr. dr J. Meulink;
D. W. L. Milo;
Ds E. R. Postma;
Drs W. G. Rietkerk

Adres van de Redactie:

Ds K. Muller,
Riouwstraat 59,
1521 SC Wormerveer
Tel. 075-282589

Kerknieuws en berichten over kerkelijke/christelijke activiteiten te zenden naar:

„Kerknieuws Opbouw”,
Brugakker 36-22,
3704 LP Zeist,
Tel. 03404-50278

Advertenties en druk:

Drukkerij „Steenbergen”,
Nooitgedacht 3,
3701 AL Zeist
Tel. 03404-12452

Advertentieprijs:

35 ct per mm.
familieberichten
30 ct per mm.
Advertenties inzenden tot
dinsdagmorgen 10.00 uur.

Ledenadministratie:

Kon. Wilhelminalaan 38,
3956 TD Leersum
Tel. 03434-4288

Abonnementsprijs:

f 40,— per jaar of f 21,—
per halfjaar.
Buitenland f 45,— p. jaar
of f 60,— per luchtpost.
Gironr. 404945 t.n.v. van
Geref. Persveren. Heem-
stede.

Abonnementen kunnen ieder
moment ingaan, doch slechts
per 31 december eindigen. Op-
zeggen uiterlijk tot 15 november